

INKI

V današnjem Peruju v Južni Ameriki je okoli 13. stol. cvetela država Inkov, nekakšno kraljestvo pod vodstvom namestnika Sonca-Inka, kar v prevodu pomeni »kralj«. Pod vodstvom Manco Capaca, ki je bil prvi »Inka« so ustanovili majhno mestno državico imenovano Cuzco.

Inki niso poznali kolesa ali pluga, zemljo so obdelovali z motikami, ki so jih rinilo s pomočjo nog. V goratih ozemljih so gradili terase na pobočjih, ki so jih namakali z vodovodi. Pridelovali so koruzo, krompir, buče, paradižnik, arašide in papriko. Za domače živali so imeli lame, alpake, race in morske prašiče, njihovo meso so tudi jedli.

Inkovska pisava se je imenovala Khipu, kar v prevodu pomeni voz. Khipu je ponavadi iz barvnih bombažnih vrvi z številčnimi vrednostmi, ki so morda vključena v osnovni deset mestni sistem. Med razvojem sistema ni bilo poskusov ponovno osvojiti. Khipuja še niso "razvozili", a obstaja več teorij o tem kaj naj bi vseboval. Ena od teh teorij govori, da ne vsebuje samo števil ampak da je tudi v njem zapisan govor.

Inkovska kultura je obsegala vsa območja prejšnjih andovskih civilizacij. Izjemno bogastvo obrti, ki so bile doma na tem območju, je postalo del inkovske kulture in živahna trgovina z lončarskimi in zlatarskimi izdelki ter tkaninami je povezovala vse štiri četrtine inkovskih dežel.

Inkovski prispevek k arhitekturnemu znanju je bil izjemen. Kamnoseki so iz velikih skal oblikovali mnogokotne gladke bloke, ki so se natančno skladali, ne da bi jih povezali z malto. Tudi tu je bila večina dela opravljena z kamnitim orodjem, čeprav so dleta in vzvode izdelovali tudi iz bron. Prepoznavna značilnost zgradb je »nažaganost« masivnih kamnitih zidov, ki se je pokazala kot dobra prilagoditev pokrajini s pogostimi potresi. Gradili so tudi zelo dobre ceste, po katerih so prenašali tovore, ki jih je nosila lama

Inki niso blesteli le v astronomiji in gradbeništvu, ampak tudi v kirurgiji glave. Operacije lobanje so bile pri Inkovskih kirurgih povsem rutinska dejanja. V srednjem veku so se Inki bojevali s kiji in s fračami s katerimi so streljali kamne in končale so se s hudimi a ne smrtnimi

poškodbami glave. Takšne poškodbe so kar same klicale po razvoju kirurgije. Operacije so sicer izvajali brez narkoze, toda za bolnike to ni bilo tako boleče, kot se sliši. Bolniki s poškodovano glavo naj bi že tako trpeli za tako hudo bolečino, da sploh niso zaznali posega v lobanjo. Kirurgi so poznali štiri vrste operativnih posegov v lobanjo: lahko so jo zvtali, izpraskali, izžgali ali izrezali. Kirurgi so zdravili vse, ki so tožili za glavobole, tako so lahko naredili tudi do sedem lukenj preden so našli okuženo mesto.

Duhovniki so živeli v vseh pomembnejših templjih. Delovali so kot čarovniki, spovedovalci in zdravilci. Častili so boga Stvarnika Sveta, Mater Zemljo, poleg tega pa so častili očeta Sonca, ki je bil oče Inkovskih vladarjev.

INKOVSKO ŽRTVOVANJE OTROK

V zadnjih letih je bilo na odmaknjenih andskih vrhovih v Peruju, Čilu in Argentini najdenih nekaj pomembnih arheoloških ostankov. Gre za popolnima oblečena trupla otrok, ki so jih pred razpadom obvarovale zelo nizke temperature. Skoraj v vseh posvečenih krajih, imenovanih »huacas«, je bilo na tisoče takih grobov(kot so tile na vrhu gore v Kolumbiji). Duhovniki so vsake toliko časa priredili »kraljevsko obveznost«. Množico otrok so poslali v Cuzco, da bi jih blagoslovil inkovski vladar; nato pa so jih obredno poročili, po vrnitvi domov pa zadavili, ubili z udarcem po glavi ali pa žive zakopali. Biti izbran za žrtvovanje je bila čast in žrtve so uživale globoko spoštovanje

Inkovsko državo so leta 1531 uničili Španci pod vodstvom Francisca Pizarry. Čeprav je ujeti inkovski poglavar v zameno za svobodo dal ogromno zlata, so ga usmrtili in nadaljevali z osvajanjem, saj so bili prepričani, da bodo našli če veliko bogastva. Pokorjeni Inki so se zatekli v odmaknjene gorske predele, kjer so zgradili mesto Machu Picchu. V njem so bile večnadstropne palače, svetišča, trdnjava, vodni kanali in terasasti vrtovi. Tega poslednjega inkovskega zatočišča Španci niso nikoli odkrili.